50e jaar, N° 139. Zaterdag 21 November 1903.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of ankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^en per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT nemen aan den POSTRIJDER voor het jaar 1904, zullen het blad **kosteloos** ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.

TONGEREN, DEN 21e NOVEMBER 1903.

VAN ALLES WAT.

Nu de kiezer gesproken heeft, is het aan het gouvernement zijnen plicht te doen, door met klaren blik en krachtdadigheid gebruik te maken van het recht, de burgemeesters te benoemen.

't Is vooral over de grondbeginselen, die de keus moeten leiden, dat de achtbare minister de Trooz zich met zijne collegas heeft willen verstaan.

Ik meen te weten dat men eenige algemeene regelen heeft vastgesteld, maar dat men zich ook heeft bezig gehouden met eenige bijzondere gevallen ; over deze laatste dient er gezwegen, aangezien het eigenlijk persoonlijke kwesties zijn.

Het is hoogst wenschelijk, of beter noodzakelijk, dat elk gemeentebestuur een man van orde aan 't hoofd hebbe, die, aanvaardende onder zijne medeburgers de afgevaardigde te zijn van de hoogere overheid, zoo noodig durft mishagen aan zijne partijgenooten om zijnen plicht te doen en de wet te doen eerbiedigen.

Men heeft in 't verleden liberalen gezien, welke deze rol begeerden en er eerlijk de verplichtingen van naleefden ; maar vandaag is het ras der burgemeesters, die niet handelen als partijmannen, bijna verdwenen, bij onze tegenstrevers.

In geval van nood, eet men korsten voor lekkernijen, zegt een spreekwoord. In meer dan eene stad, en zelfs belangrijke, is men verplicht het met korsten te stellen.

't Is te zeggen dat in die steden, bij gebrek aan een man, die haar volledig vertrouwen heeft, de regeering verplicht is de minst opgewondene harer tegenstrevers te kiezen.

Maar wat het gouvernement tot hiertoe nog niet gedaan heeft en vast besloten is niet te doen, is het burgemeesterschap toe te vertrouwen aan een man, die door zijne denkwijze en door het aannemen der roode vlag zich vijand heeft verklaard ; van onze tijdgenoten en van de gevestigde orde.

Dat een gemeenteraad zoo dwaas zij socialistische schepenen te kiezen, dat kan het gouvernement niet beletten ; maar dat het zelf aan die gemeenten een socialistisch hoofd zou geven, ware meer dan eene zwakheid, dat ware eene tekortkoming aan zijne pflichten en een verraad jegens alles wat het moet verdedigen.

Het ware bijna even gevaarlijk als burgemeester te benoemen een liberaal, die, door zijn verleden en zijne verbintenissen, in zekeren zin de gevangen der socialisten zou zijn.

Het gouvernement is op zijne hoede tegen deze intriganten met twee gezichten, die in de voorkamer van den minister den man van orde uithangen, maar in hun stadhuis samenspannen met de socialisten.

In algemeenen regel, bewijst elk burgemeester, die er gemakkelijk de hand toeleent om socialisten in het schepencollege te doen treden, door dat feit zelf, dat hij ook besloten is met de socialisten te regeeren.

* *

EEN PAAR BEKENTENISSEN. — 't Is *le Peuple* die ze doet in de volgende bewoordingen. Eerste bekentenis :

Niemand betwist — zegt hij — dat de volksarmoede *vermindert* en dat er eene zekere vermeerdering van welstand, of ten minste, eenige verzachting in het lot der werkende klas is ontstaan.

Dat is één. De tweede bekentenis luidt als volgt :

Sedert de gebeurtenissen van April 1902, tengevolge van dewelke de socialisten het aangroeiend tijdvak hunner zegepralen hebben zien ophouden....

Beide bekentenissen zijn van gewicht. De eerste bewijst dat het gejammer van den aangroei der volksarmoede valsch is en enkel dient om verbittering te zaaien en alzoo socialisten te maken.

De tweede zegt dat er, in ons vrij land, met geweld niets te bekomen is en dat de socialisten wel zouden doen in de toekomst daaraan voor goed te verzaken.

* *

De nieuwe wet op de mijnen is gereed. Zij onderscheidt zich van de vroegere wetgeving op twee punten.

Vooreerst is zij veel praktischer en duidelijker in hare schikkingen betreffende het ontnemen der concessies. Onder het tegenwoordig regiem, stond de Staat concessies toe, maar hij was ontwapend tegen de concessiehouders die hunne verplichtingen niet nakwamen. De vervallen verklaring bestond slechts bij naam in de wet. Voortaan zal die leemte aangevuld zijn.

Tweedens bepaalt de wet ernstige voordeelen en niet meer eene belachelijke schadeloosstelling voor den Staat en voor den eigenaar van den grond, waaronder men de mijnen gegraven heeft.

* *

Zullen de noordelijke provincies van ons land de zuidelijke eenemaal de concurrentie gaan aandoen ? Limburg en Antwerpen ontginnen reeds kolen en nu is men dicht bij Stabroeck, op het grondgebied der gemeente Cappellen (streek Verbrande Stee), volop bezig ijzererts op te graven. Eene duitsche maatschappij doet de ontginning.

Aan den halt van den tram liggen reeds overgroote klompen erts. 4 à 500.000 kilos zullen vooreerst worden opgegraven, per tram naar Lillo gezonden en aldaar op Rijnbooten voor Duitschland ingescheept. Het schijnt dat er in de omstreken tusschen de gemeenten Cappellen, Hoevenen en Stabroeck veel ijzererts in den grond zit.

En terwijl dit erts naar Duitschland wordt gebracht, halen onze ijzerfabrieken hun erts uit Zweden en uit Spanje !

* *

De begrooting van landbouw is verschenen met eene verhooging van 468,077 fr. 't zij in 't geheel 13,201,496 fr. 25.

De schadeloosstelling voor afgemaakt vee is met 60,000 fr. verminderd.

Het krediet voor den toezichtdienst der veeartsen is met 50,000 fr. vermeerderd ; dat voor den hoogeren landbouwraad met 30,000 fr. ; dat voor aankoopen verbetering van schoolmatereel ten behoeve van het Staatslandbouwonderwijs met 11,000 fr. De kosten van voordrachten zijn met 3000 fr. verminderd. Voor landbouwwegenis bedraagt het krediet 4,450.000 fr. of een half million meer dan verleden jaar.

Verders worden gevraagd, voor boschwachterswoningen 20,000 fr. ; voor het maken van het park aan de Gileppe, voor het voortzetten der herstelling en versterking der puinen van de abdij van Villers 30,000 frank.

Het hoofdstuk schoone kunsten bedraagt 2,313,936,25 fr.

De begrooting van 't ministerie van nijverheid en arbeid, voor 't jaar 1904, is vastgesteld voor de gewone uitgaven, op frank 20,123,467, voor buitengewone uitgaven op fr. 875,000 te zamen 20,998,467 fr. ; 't zij eene verhooging van 1,301,967 frank.

Wij zien er onder ander een krediet van 700,000 fr. voor deelneming aan de tentoonstelling van St-Louis (Amerika).

* *

Het bestuur der Nationale Bank is vast overtuigd dat er in België eene talrijke bende valschmunters moet nestelen.

Ten minste moet er in ons land eene afdeeling bestaan van valschmunters welke in het buitenland hun « bedrijf » op groote schaal doen.

Er worden valsche banknooten gemaakt van 20 frank, en misschien andere van grooter waarde. Er zijn ook valsche goudstukjes van 10 frank gevonden.

In zaken van zilveren munt, moeten de ramakers ook aan 't werk zijn geweest. Voor nu, zijn er valsche stukken van vijf frank bevonden geworden.

Over eenige dagen bevond een bediende der Nationale Bank, al bankbriefjes behandelend, dat een dezer alzoo olieachtiger was dan de andere.

Hij onderzocht het zeer nauwkeurig, doch ontdekte geen enkel teken van valschheid. Bij een tweede onderzoek, bevond men dat de banknoot valsch was.

Het valsch zilvergeld is ook op merkwaardige wijze nagemaakt, zooals de stukken met de beeltenis van Napoleon. Zij zijn evenwel lichter dan de goede.

't Is dus tijd van op te letten !

* *

Aan de hoogeschool van Insbrück wordt tegenwoordig de leergang der wijsbegeerte gevolgd door vier zusters Ursulinnen, terwijl een andere de leergangen in de geschiedenis bijwoont. Ook de hoogeschool van Freiburg telt sinds eenigen tijd verschillige kloosterzusters-onderwijzeressen uit Menzingen onder hare toehoorderessen.

De bedoelde kloosterzusters hebben hiervoor verlof verkregen van den H. Stoel.

RESTAURANTS IN CHINA.

Men heeft ziek reeds dikwijls bezig gehouden met de gewoonten en gebruiken der Chineezen, het eigenaardig volk dat altijd met Europeanen in tegenspraak is. Voor onze lezers is het wellicht belangrijk nu ook iets te vernemen over hun restaurants en keuken.

Restauraties vindt men in China bij duizenden, naar ieders smaak en beurs ; restauraties in de vrije lucht, rondrijdende restauraties, inrichtingen op schepen, enz. enz. Sommige zijn erg primitief en bestaan enkel uit een kooi van bamboes, zoo licht dat de eigenaar zijn geheel lokaal op den rug kan dragen, terwijl hij door het venster zijn sausen en gerechten aanprijst.

De restauraties voor de rijke menschen zijn beter ingericht. Men vindt er zalen en afzonderlijke kabinetten met uitzicht op heerlijke tuinen. Deze lokalen zijn versierd met kostbare bronsstukken, schoon beschilderd porcelein en speltafels.

Hebt ge veel geld ? Des te beter, want in China kost een fijn diner van 300 tot 3000 frank.

Een geliefkoosd gerecht is het « gebakken ijs » (30 à 40 fr. per brok.) Ziehier het recept :

Leg op een zeef, gevormd door heel dunne bamboeslatjes, eenige stukken ijs, doop deze zeef in een bad, bestaande uit meel, eieren, suiker en specerijen. Werp nu de ijsbrokken even in een ketel kokend vet (!) en ge hebt de Chineesche beignets.

Men heeft over de Chineesche keuken dikwijls gelachen, maar toch is ze zoo slecht niet als men denkt.

Het voedsel van een arme familie bestaat uit sterk gekruide rijst en soep ; somtijds een stukje varkensvleesch, groenten en macaroni. De rijke gebruikt oesters, kreeften, varkensvleesch, visch, gevogelte en groenten. Katten-, honden-, ratten-vleesch, ja zelfs spinnen vindt men een lekkernij.

Iedere goede maaltijd begint met — het dessert. Een feestdiner bestaat gewoonlijk uit 70 a 80 schotels. Soep eet men het laatste, meestal tien soorten.

Gedurende het diner gebruikt men warme thee, de wijn verschijnt alleen bij de heel deftige lieden op tafel. Wilt ge een blik werpen in een groot Chineesch restaurant ? Bezoek dan te Peking den « Tempel van het geluk. » Op den drempel wordt ge ontvangen door de kellners, die u heel beleefd verzoeken naar binnen te gaan.

koks en kellners dragen dezelfde kleeding. Naakt tot aan hun middel, het servet onder den arm.

Om in de eetzaal of in de afzonderlijke kabinetten te komen, moet men door de keuken gaan. Dat is een uitstekende gedachte van de Chineezen, die de voorkeur verdient boven het bij ons gebruikelijke vestigen der keukens in de kelders.

In China bezoekt men een restaurant wanneer men zich eerst in de keuken overtuigd heeft, hoe alles wordt gereed gemaakt. (Ter navolging !)

We zien nu wat in den « Tempel van het geluk » wordt bereid. Zwaluwnestjes, eenden, ganzen, lever van gevogelte, visch, garnalen, alles hangt aan braadspeten of ligt in pannen, die op de groote fornuizen staan. We gaan nu naar de eetzaal, waar we honderden langstaarten kunnen vinden. Weldra worden we overstelpt door vragen.

— Hoe is uw edele naam ? Uw schoone bijnaam ? Uw dierbare ouderdom ? Uw deftig beroep ?

Het antwoord hierop moet in deze zin zijn :

— Mijn ordinaire naam is...; mijn leelijke voornaam...; mijn vervelende ouderdom...; mijn laag beroep...

Wat de kinderen betreft, is het gebruik het getal als volgt aan te duiden :

— Ik heb zóóveel jonge honden.

Op tafel, waaraan acht personen zitten — negen is een ongelukkig getal — vindt men thee, noten, suiker praliines, pitten van watermeloenen, stukken peer, enz.

't Is warm, dus wij maken het ons gemakkelijk.

De Chineezen hebben als enkel kleedingstuk een lang hemd, aan dunne koordjes, dus erg luchtig.

Na de thee volgen de warme spijzen : gezouten visch, gezouten amandelen, gedroogde druiven, krabben op brandewijn (!) ingelegde eieren, enz., alles zoo heet mogelijk opgediend. Nu beginnen we aan het eigenlijk diner ; we eten met stokjes. Geen tafellakens of servetten, maar kleine stukjes papier liggen voor ons. De maître d'hôtel vraagt wat we het liefst eten. Als we genoodigd zijn, verteilt de gedienstige man ons wat ieder gerecht kost, uit angst dat we hem er anders naar zouden vragen. Na tien minuten komt de eerste schotel, waarvan men zooveel nemen kan als men wil. Men stoort zich aan niemand.

Te Peking eet men voornamelijk zwaluwnestjes met gekookte eieren, krabspooten als ragoutoogen en darmen (!) van schapen en ajuin, enz. als salade ; bamboe in gelei en gecandijte waterlelies.

Men eet zoo gauw mogelijk, rookt een pijp als men wil, en loopt door de zaal. De opiumrookers liggen in de zaal op den grond.

Bij het verlaten van de zaal, biedt een piccolo ons een handdoek aan in kokend water gedopt, om ons verbit gelaat af te wasschen. In een ander vertrek, vinden we een tafel met heerlijke vruchten in ijs en.... kokende thee. Nog even geproefd en daar op den wandel.

Het Werk der Retraiten.

V. Uitwerkselen.

(VERVOLG)

Ik heb, zoo getuigt een ander werkman, in mijn leven enkele schoone dagen beleefd, zooals die mijner eerste H. Communie en mijn trouwdag : maar de dag waarop ik mijne retraite-communie deed, schijnt mij nog schooner toe ! Menigmaal laat de retraitant een brief achter, waarin hij de gevoelens uitstort, welke zijn hart overweldigen. Ziehier enkele uittrekselen daarvan :

— Mijn hart vloeit over van vreugde. Heb dank, Beste Pater, van mij, namens mijn gezin en mijne parochie !

— De retraite is sedert mijne eerste H. Communie, mijn eenig waar geluk geweest.

— Ik ben gansch genezen van mijne knagende plagen, ik gevoel mij o, zoo gelukkig. Geloofd zij Jesus, wat zijt gij toch goed ! Na zulk een leven als het mijne, hebt Gij mij van uwe Tafel niet weggestoten, maar mij met liefde ontvangen...

— O, mijn God, dagelijks zal ik U geknield bedanken voor de genade van deze retraite. Ik was op het punt in wanhoop te vallen... Gij hebt mij gered op den boord van den afgrond...

Wanneer ik hier in 't klooster kwam, op wat geleek ik ? op een dier, schande !... Het is wreed zulks te moeten schrijven. Maar Gij hebt mij bekeerd ; eeuwig dank aan U.

Hoe gaarne ik deze getuigenissen ook weesche te vermenigvuldigen, betgeen mij geenszins mogelijk zou vallen, daar ze legioen zijn, mag ik evenwel uw geduld niet langer offers vergen. Dit evenwel durf ik staande houden dat een ieder die met oprecht hart de geestelijke oefeningen in de retraite bijwoont, daaruit menigvuldige en rijke vruchten zal trekken en ten volle ben ik overtuigd, dat er zeer veel waarheid schuilt in het (schoon minder parlementair) woord van een werkman-retraitant : « Men mag zijn wie men wil, als men hier komt, maar ik zeg u, dat elkeen, die de retraite ernstig opneemt, moet *veranderen* ; zooziet is hij *een* volslagen beest, waar O. L. Heer zelf geen kant meer aan kan krijgen. »

VI. Duurzame vruchten

Mogelijk hebben sommige lezers van het vorig artikel over Volksretraiten bij zichzelven gezegd : De door den schrijver opgestelde resultaten zijn zeer schoon, maar... zijn zij ook duurzaam ? Want indien de retraitanten aanstonds hervallen in hunne vorige ongeregeldheden, dan acht ik de Retraiten geen duit waard en zie ik niet in, waarom men met zulke groote kosten retraitenhuizen bouwt.

Verschoon mij, waarde lezer, dat ik met u in dit opzicht van meening verschil ; want, aangenomen dat de retraiten volstrekt *geene* blijvende vrucht opleveren, moet men het dan voor niets achten, dat honderden, ja duizenden welkhlieden zich tijdens de retraiten met hun God verzoenen, dat zij gedurende eenige dagen ten minste gevoelen, hoe zoet, hoe hemelsch zoet het is den Heer te dienen met onbeschaard geweten en opgeruimd, grootmoedig hart ? Wat doet niet de Staat om den werkman een uitgaansdag, een dag van wereldsch vermaak te schenken ? Pleiziertreinen worden ingericht, spoorwegtarieven worden zoo laag mogelijk gemaakt. En hoeveel millioenen worden er niet besteed aan het lenigen van den nood en het lijden van armen en zwakken, van hulpbehoevenden en kranken ? En zouden wij dan niets over hebben om de minder bedeelde klassen eenige dagen van ongestoorde geestelijke vreugde te verschaffen en de last en het leed eene wijle tijd te doen vergeten ? De H. Ignatius gaf op eene soortgelijke opwerping een nog treffender antwoord. Hij had een huis gesticht waar ongelukkig gevallen meisjes lieflevol werden opgenomen en tot bekeering en boetedoening werden opgewekt. Men maakte hem de bemerking dat zoodanige bekeering toch geen stand houdt. « O, hoe gelukkig zou ik mij achten en hoe rijkelijk beloond voor al mijn werken, dat de heilige ten antwoord, zoo de goede God slechts door één dondzonde minder werd vergramd ! » Dit was het woord van eenen heilige, die beter dan wij Gods Grootheid kende, die eindeloos dieper beseffte de oanmetelijke hoosheid, de afschuwelijkheid eener enkele doodzonde.

De Gids.

(Wordt vervolgd.)

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 17 DECEMBER.*

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop gesteld : 450 paarden, 280 koeien en kalveren, 559 vette varkens en 1725 magere varkens.

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.
Zondag zal de apotheek van

M. HUYDTS

alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

Bij den *Postrijder* van heden behoort een BIJVOEGSEL.

TONGEREN. — **DE WITTE LELIE.**
GROOTE ZAAL DER CONCORDIA.

Luisterrijke vertooning
op Zondag 29 November om 5 uren nam. en op Maandag 30 November om 7 ure 's avonds.

EERSTE OPVOERING.

DE FAMILIE ROELS

nieuw volksdrama in 5 bedrijven, door NIC. THEELEN. — Eerste bedrijf of voorspel, ARME MORDER. — Tweede bedrijf, EEN WERDERZIEN. — Derde bedrijf, BIJ HET FANCY-FAIR. — Vierde bedrijf, MORDER-OFFER. — Vijfde bedrijf, ZOO LEVEN ZOO DOOD.

Dit drama door zijn aangrijpende en hoogst levendige toestanden, zal geest en hart van den toeschouwer in spanning houden van het begin tot het einde. Het is het belangrijkste werk, dat ooit op de planken der Concordia, aan zooveel nachtans gewend, zal zijn gekomen. Een zeer groot getal acteurs en figuranten nemen er deel aan.

Voor nieuwe, en uiterst schoone decors is gezorgd, want niet alleen het hart, maar ook het oog van den toeschouwer moet bij die vertoningen tot het uiterste gebracht worden.

De kunstenaars der Witte Lelie hebben aan die opvoering heel hunne krachten gewijd, dat is toch het voorafgaande bewijs, dat hier iets buitengewoons zal ten beste worden gegeven.

Bij het nieuw drama wordt tevens opgevoerd

TE BOESMEER-STATIE,

het frissche blijspel, dat hier slechts éénmaal werd gespeeld, en door iedereen met zooveel gretigheid wordt hervraagd.

De vertooning van 's zondags is bestemd, om ook de vrienden van den buiten de gelegenheid te geven, om zich aan dit *edele en hartroerend* schoone te vergasten. De uur van opvoering is gesteld om hun toe te laten nog met treins en trams huiswaarts te keeren.

Morgen zondag, ter gelegenheid van het **Feest der H. Cecilia**, zal het Zanggenootschap der Heilige Familie, om 10 ure, in O. L. V. kerk, de mis in sol van Ch. M. Weber, voor soli, koor en orkest uitvoeren.

Onder het *Offertorium* : *Ave Maria* van de Bretinault, voor sopraan, tenor, viool en orgel.

Na de Mis ; *Tantum ergo* van Fr. Vranken, voor koor en orkest ;

Te Deum van Beauvais, voor koor en orkest.

HET DUIVELTJE.

(2de VERVOLG).

III.

De zeeman liep onverzaagd de straat uit. Zijne voetstappen weergalmden in de stilte van den nacht.

Hyams zag hem na tot aan den hoek, en iden, na met bijzondere zorg de deur te hebben gesloten, keerde hij naar zijne slaapkamer terug en lag op zijn bed te denken over hetgeen hij gehoord had, tot hij weer in slaap viel.

Vóór hij 's morgens naar beneden ging, stak hij den revolver in zijn zak, niet om zoo seffens gebruik er van te maken, maar om op alle mogelijkheden voorbereid te zijn. Tegenover een paar donker gekleurde heeren, die zijnen winkel bezochten, nam hij eene ietwat gereserveerde houding aan. Bijzonder was dit het geval ten opzichte van een braven Bengalees, die, geen engelsch verstaande, levendig onder zijnen neus gesticuleerde met een langen dolk, dien hij daar wenschte te verpanden.

De voormiddag bracht overigens niets bijzonders, en eerst tegen de ure van het middagmaal gebeurde er iets, wat aan de waarschuwing van den matroos nadruk bijzette. Door zijn venster ziende, zag Hyams tusschen de daarvoor uitgestalde voorwerpen eene schurkachtige tronie, waarvan de neus, in zijne scheeve positie, den pandbeleener terstond het hem door den zeeman gegeven signalement te binnen riep. De tronie verdween, en een oogenblik later sloop de eigenaar er van, na terstuiks te hebben rondgezien, den winkel binnen.

— Goeden middag, baas.

De pandbeleener kuikte en nam eene afwachtende houding aan.

— Ik zou u wel eens even willen spreken, baas, zegde de man.

— Waarover ?

— Dat zult ge hooren.

— Goed. Ga uwen gang. Spreek maar op.

— Maar die daar ? zegde de man, naar den bediende wijzende.

— Nu, wat zou dat ?

— Wat ik u te zeggen heb, is particulier.

De koopman trok zijne wenkbrauwen op.

— Ge kunt wel gaan eten, Izak, zegde hij tot den knecht.... Nu, wat is er van uwe orders ? vroeg hij den man, zoodra de bediende verdwenen was. Maar maak een beetje haast, want ik heb niet veel tijd.

— Ik kom van een kameraad van mij, zegde de man, met gedempte stem : Van denzelfde, die vannacht hier was. Hij kon zelf niet komen, en daarom heeft hij mij gestuurd... Hij wil hem terug.

— Wat terug ? vroeg Hyams.

— Den diamant.

— Diamant ? Waar raast ge van ?

— Ja, ja, houdt u maar niet dom ? riep de andere woest. Ge kunt mij niet in de doeken leggen ! Wij willen dien diamant terug en wij zullen hem hebben !

— Pak u weg ! zegde Hyams. Ge moet hier geen spektakel komen maken ! Dreigementen in mijn eigen huis ! Er uit !

— We zullen het bij dreigementen niet laten, heroam de man, terwijl de aderen op zijn voorhoofd zwollen van woede. Gij hebt dien diamant. Voor vijfhonderd pond hebt ge hem gekocht. Dat geld zullen we u teruggeven en dan moogt ge van geluk spreken !

— Ge zijt dronken, zegde de koopman. Of hebt ge u iets laten wijs maken.

— Hoor eens, nu geen praatjes meer ! siste de scheeveus. Ik laat me niet bedodden. Ik wil u geen haar op uw hoofd kronken — ik leg geen mensch iets in den weg — maar ik wil hebben wat mij toekomt en hebben zal ik het. Laat u waarschuwen, man ! Er valt niet met ons te spotten ! Verstaat ge mij ?

— Neen. Ik heb niets met u te maken. Ga weg ! zegde de koopman, terwijl hij een ouden zilveren lepel opnam en dien met een lap begon te wrijven.

— Niet ? Dan zal ik het u wat duidelijker maken... Zie eens hier ! Hebt ge dit ding wel meer gezien ?

Hij wierp iets op de toonbank, en de pandbeleener ontstelde toen hij het zag. Het was de gordel van den zeeman.

— Dat is duidelijk genoeg, zou ik meenen ! zegde de scheeveus, met een duivelsch gegrinnik. Z-g nu eens dat ge mij nog niet begrijpt !

Hyams zag hem strak aan, en hij las op het schurkengezicht de vreeselijke waarheid. Hij buiverde, maar hield zich goed.

— Ik meen te begrijpen, sprak hij langzaam, dat ge den man, die dezen gordel gedragen heeft, vermoord hebt... Wilt ge mij zoo bang maken ?

— Vragen staat vrij — en ge moogt u zelf het antwoord geven... Nog eens, en voor de laatste maal — wilt ge naar mij luisteren ?

— Hoe ?

— Door ons den diamant terug te geven.

— Neen ! stoof Hyams op. Ik ben niet bang voor een schavuit als gij ! — Als het mij de moeite weerd was, riep ik de policie en liet u aanhouden.

— Toe maar ! Ga uwen gang ! Ik zal wachten, plaagde de ander. Maar, policie of geen policie, één ding staat vast : dat ge een verloren man zijt, als ge ons den steen niet teruggeeft. Ik heb een kameraad, die half om half met mij deelen moet. Hij is een Oosterling — en een kwaje om krieken mee te eten. Hij heeft het maar te willen, en dood ligt ge, zonder dat hij een vinger naar u uitsteekt. Ik ben hier gekomen om u een goeden raad te geven. Als hij komt, dan is het met u gedaan !

— Zoo, zoo ! riep Hyams. Dat zullen we dan eens afwachten. Als ik den steen heb, dan heb ik hem eerlijk gekocht, en een knappe schurk, die hem mij door dreigemesten afhandig maakt... Pak u nu weg, vóór ik de policie roep en u laat brengen waar ge thuis hoort, gij en uw maat.

— Ik heb u gewaarschuwd, sprak de andere langzaam. Wilt ge niet hooren, dan zult ge voelen. Den diamant hebt ge, dat weet ik, maar hij zal u geen geluk brengen. Het is een schoone steen, vijftigduizend weerd zoo goed als vijfhonderd. Maar twee heeft hij er al door den duivel laten halen, en gij zult de derde wezen !

Met een boozen blik verdween hij. De bediende, na geëten te hebben, kwam in den winkel terug, en M. Hyams zette zich op zijne beurt aan den disch met eenen eetlust, die vrij wat te wenschen liet.

Tot eenen bal ineengerold, sluimerde de kat op den toog. De zaken waren dien middag slap geweest, zoodat poes op hare geliefkoosde rustplaats zamelijk ongestoord had mogen blijven. Vijf jaar lang reeds had zij dezen toog beschouwd als haar van rechtswege toegewezen. Onmenschelijke cliënten van haar patroon joegen er haar wel eens af ; maar de meesten bewonderden hare schoonheid en vermaakten zich over haar welgevallig ronken, wanneer zij haar streelden over den zachten, ronden rug.

De kat was voor het oogenblik in den winkel het eenige levende wezen. De bediende was uit, en de pandbeleener zat in het achterkamerke, met de deur half open, een blad te lezen. Hij had het financieele nieuws en de telegrammen doorloopen en wilde juist aan een hoofdartikel beginnen, toen zijn oog viel op het vet gedrukte opschrift : Moord in Whitechapel. »

Hij wachtte even, en las toen, met een huiverig gevoel in zijnen rug, het kleur- en geurrijke bericht omtrent het vinden van een lijk achter de schutting van een paar tot afbraak bestemde huizen. Het slachtoffer, blijkbaar een zeeman, had een messteek ontvangen in den rug en vervolgens gedragen of gesleept naar de plaats, waar het lijk gevonden was. De zakken waren geledigd. Wie de vermoordde was, bleef nog een raadsel. Doch natuurlijk deed de policie ieverig onderzoek en zou het aan hare vlijtige nasporingen wel ten gelukken dit raadsel op te lossen en de schuldigen ter beschikking te stellen van het gerecht.

M. Hyams legde het blad neer en trommelde met zijne vingers op de tafel. De beschrijving van het lijk liet bij hem niet den geringsten twijfel, of de vermoordde was de matroos die hem den diamant had verkocht. Hij begon over de mogelijke gevolgen van den gesloten koop nog eens zeer ernstig na te denken ; en hierbij deed de brutaliteit van zijn bezoeker met den scheeven neus, die als met bebloede handen hem had durven komen bedreigen, hem nog te levendiger beseffen met welk een paar gevaarlijke schurken hij te doen had. Aan den anderen kant — en dit was een aangenamer gedachtengang — strekte het gebeurde hem ten bewijze, dat zijn vriend Levi niet ten onrechte den diamant zoo hoog getaxeerd had.

— Ik ga nog eens met hem spreken, zegde hij bij zichzelf. Misschien weet hij er wel een middel op om den steen te behouden en die boeven teleur te stellen.

Hij smeet het blad neer en achterover leunende in zijnen stoel, gaf hij zich over aan de genoeglijkste droomerijen. Hij zag zich verlost uit den vunzigen voddenwinkel. Hij zag zich als kapitalist, zwemmende in genot en overvloed. Hij wilde gaan reizen, eene villa koopen, rijtuig houden, zich tegoed doen aan al het vette der aarde. Hoe jammer, dat die diamant niet een twintig jaar vroeger tot hem gekomen was ! — Wat den zeeman betrof — nu, er waren immers matrozen genoeg in de wereld ! Waarom was de man ook niet bij hem blijven overnachten, toen hij het hem zoo gastvrij aangeboden had ?...

Ondertusschen werd de kat, nog altoos sluimerend op den toog, een vreemden, sterken geur gewaar, die in hare neusgaten drong. Uit een oog half openend, bespeurde zij in den winkel een oud, verschrompeld manneke, met een donkerbruin gezicht. Zij stoeg hem even al knipoogend gae, en toen, na bestatigd te hebben dat het manneke haar geen kwaad wilde doen, verzoek zij weer in hare rustigste rust.

Ongeduldig was de bezoeker blijkbaar niet. Hij stond een oogenblik rond te zien en toen, alsof hij op een inval kwam, naderde hij de kat en begon haar met eene geoefende hand te streelen. Nooit van zijn leven was het goede dier zoo gestreeld geworden. Elke aanraking was een lofkoozing, en een zalig snorren van poes beantwoordde er aan.

Eensklaps ging de streeling den verkeerden kant uit. Dit was minder genotvol. De kat rees op en sprong op den vloer. Het bruine manneke grijnsde, wachtte nog even, en klopte toen met den vinger op de toonbank.

Daar verschenen de pandbeleener, met zijn blad in de hand, en zijn voorhoofd betrok toen hij zag wie daar in zijn winkel stond. Hij begreep terstond dat dit « de kameraad » moest wezen, en bij ontstelde. Doch, op alles voorbereid, raapte hij al zijn moed bijeen.

— Hewel, wat is er van uwen dienst ? vroeg hij norsch.

— Morgend, mijnheer, zegde het bruine manneke in onberispelijk engelsch. Schoon weer vandaag.

— Hm. Het weer is goed genoeg.

— Ik zou wel eens even met u willen spreken, geheel bedaard en in gemoede, weet ge, begon de oude op fleemenden toon.

— Wat hebt ge ? Iets te verpanden ?

— Neen, dat op het oogenblik nu niet. Een enkel woord maar, als 't u belieft, in vertrouwen.

— Maak het dan kort, mijn tijd is kostbaar.

— Gij hebt wel gelijk. Vele dingen zijn kostbaar ; maar voor alle dingen, die een mensch gegeven zijn, is de tijd het kostbaarste, vooral, liet hij er op volgen, vooraf wanneer wij bedenken dat de uren van ons leven geteld kunnen zijn.

M. Hyams vatte de bedekte bedreiging, en dit maakte hem nog te prikkelbaarder.

— Ter zake ! snauwde hij.

De bruine man leunde over de toonbank en zag hem aan met oogen, wier glans en scherpte de jaren nog niet hadden afgestompt.

— Gij zijt een verstandig mensch, sprak hij langzaam, en een koop koopman. Dat zie ik aan u. Maar, de knapste koopman sluit wel eens een slechten koop. Niet waar ?

— Wat wilt gij met die praatjes ?

— Ik zeg, de knapste koopman sluit wel eens een slechten koop. Dat kunt u mij niet tegenspreken... Wel, wat doet in zoo'n geval een verstandig koopman ?

— Maak dat gij de deur uit komt ! riep Hyams.

— Een verstandig koopman, hernam de ander doodbedaard, ziet zich in zoo'n geval er uit te sukkelen — als het niet te laat is. Wel — voor u is het nog niet te laat.

De pandbeleener luchte woest.

— Er was eens een matroos, voer het bruine ventje op denzelfden toon voort. Die matroos stoot óók een slechten koop — en hij stierf — van verdriet er over.

Hij grijnsde over deze aardigheid, tot dat zijn gezicht een gebarsten mombakkes geleek.

— Ik las in een blad dat er een matroos vermoord is geworden, zegde Hyams. Hebt ge ooit gehoord van de policie, en van de gevangenis, en van de galg ?

— O, ja ! Dikwijls genoeg, antwoordde het ventje gemoedelijk.

— Nu dan — wat belet mij om de moordenaars van den zeeman aan den beul over te leveren ? beet Hyams hem toe.

(Wordt voortgezet).